

Niet over praten

De razzia van 8 oktober 1944 is het ergste wat de regio ooit is overkomen, meent Gerard Sonnemans van de Stichting Deportatie Oktober 1944. Op één dag worden in Noord- en Midden-Limburg 2000 mannen opgepakt en als dwangarbeider naar Duitsland gedeporteerd. In de weken die volgen, worden nog eens 1000 mannen opgepakt. „Natuurlijk is de regio getroffen door oorlogsgeweld, maar denk je eens in; al die gezinnen die plotseling zonder vader zaten”, zegt Sonnemans. Sommige mannen hebben relatief geluk en komen op het platteland te werken. Het gros van de mannen komt terecht in Salzgitter onder de rook van Hannover. Ze worden aan het werk gezet in een van de vele suikerbietfabrieken of in de staalfabrieken van de *Reichswerke Hermann Göring*.

De omstandigheden zijn miserabel. Er is nauwelijks voedsel voor de vele dwangarbeiders en naarmate het einde van de oorlog nadert, neemt het voedseltekort toe. De stad Salzgitter telt

in de oorlog 70.000 dwangarbeiders, verdeeld over 70 kampen. Er leven in de stad meer buitenlandse gevangenen dan Duitsers. De hygiëne in de kampen is slecht en de medische zorg belabberd. Gevangenen hebben last van luizen en dysenterie, longontsteking en koortsaanvallen. Maagaandoeningen liggen op de loer. Een verwijzing naar het beruchte ziekenbarak Lager 24 betekent een vrijwel zekere dood. Van de 3000 gedeporteerde mannen uit Limburg sterven er 120; van uitputting, honger, door ongevallen op het werk of tijdens bombardementen.

Wanneer in maart 1945 de fabrieken van Salzgitter stil komen te liggen door brandstoftekort, worden de meeste mannen gedeporteerd naar het nabijgelegen Hildesheim. Wanneer ze na de bevrijding huiswaarts keren, vinden ze maar weinig begrip. Iedereen heeft problemen en het land moet worden opgebouwd. De tijd in Duitsland wordt veelal verdrongen, een onderwerp waarover nooit meer wordt gepraat.